

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ВНЗ

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

У статті наведено теоретичний аналіз існуючих у сучасній науці підходів до вивчення проблеми адаптації студентів до навчання у вищих навчальних закладах. Визначено необхідність вивчення питання адаптації студентів до навчання у ВНЗ.

Ключові слова: адаптація студентів до навчання у вищих навчальних закладах.

Abstract

The article introduces the existing in the contemporary science ways to study adaptation of the students to get knowledge in high schools; determines the necessity to study adaptation of students getting higher education.

Key words: adaptation of the students to studying in high schools.

Студентські роки - найбільш вирішальний період у житті людини. К.Д. Ушинський писав: "Саме тут завершується період утворення окремих уявлень, і якщо не всі вони, то значна частина їх групується в одну мережу, достатньо простору, щоб віддати рішучу перевагу тому чи іншому напрямку думок людини та її характеру." [1].

У період здобування вищої освіти молода людина продовжує свій особистісний ріст, зіштовхуючись із багатьма проблемами, пов'язаними з початком дорослого життя (нове середовище ровесників і дорослих, перегляд уявлень про себе, уміння самостійно організувати навчальну діяльність, необхідність заробітку, можливий переїзд до іншого міста тощо). Постійне вирішення цих проблем потребує внутрішньої самоорганізації, уміння розподілити час і сили в навчальному режимі, стимулює роботу по виявленню й усвідомленню життєвих цінностей, уточненню перспективних планів. Необхідною умовою ефективності навчальної роботи студента є успішне подолання процесу адаптації. [2]

Розглянемо, що ж означає саме поняття «адаптація».

Адаптація — пристосування, процес пристосування до мінливих умов зовнішнього середовища.

Соціально-психологічна адаптація є пристосуванням індивіда під групові норми, й навпаки — інтереси соціальної групи до окремого індивіда даної групи; скорочення та спрощення друкованого тексту. [3]

Виникає питання, чому ж так гостро постає це питання в період переходу від школи до ВНЗ.

У школі навчання — це дозоване засвоєння навчального матеріалу на кожний урок; у вищому навчальному закладі — це навчальний процес, що має науково-пошуковий, творчий характер, пов'язаний з глибоким самостійним засвоєнням знань, дозованих не на урок, а на семестр, пов'язаний з опануванням новими методами роботи ВНЗ. У школі — щоденний контроль, перевірка поточної успішності, у вищому навчальному закладі — подання нового матеріалу та перевірка його засвоєння розділені тривалими проміжками часу. Зростаючий обсяг роботи у ВНЗ іноді здається першокурсниками нездійсненним, а відсутність щоденного контролю за їхньою роботою призводить до того, що вільний час першокурсники уявляють безмежним порівняно зі школою. У школі – вчителі організують навчальну діяльність. У ВНЗ – необхідне уміння самостійно організувати навчальну діяльність. І як правило, студенти не підготовлені до нових вимог, методів роботи. Незадовільна робота першокурсника виявляється у відсутності чіткого режиму роботи, системи, заданого ритму і темпів роботи, послідовності та систематичності, у невмінні правильно розмежовувати працю і відпочинок, активно відпочивати, у незнанні вузівських методів самостійної роботи.

Протягом навчання у ВНЗ, молода людина проходить через кілька етапів соціалізації. Визначальним серед них є етап адаптації до нової соціальної ситуації розвитку, тобто - перший курс (семестр). Від того, які механізми пристосування та життєдіяльності в нових умовах будуть обрані і закріплені особистістю, залежить стиль і результативність майбутньої професійної самореалізації людини.

Найбільш типові труднощі, з якими зіштовхується першокурсник на першому етапі адаптації: труднощі саморегулювання, поведіння і діяльності, зв'язані з організацією розумової праці у ВНЗ. У багатьох першокурсників відсутні навички самостійної навчальної роботи: вони не вмюють конспектувати лекції працювати з підручниками, першоджерелами, аналізувати інформацію великого обсягу і чітко викладати свої думки.

І як наслідок, після періоду психічного стану радості, успіху, віри в майбутнє, планування перспектив студентського життя, очікування початку навчального року настає цілком реальний і досить складний для гнітючого більшості першокурсників період адаптації, що охоплює, як правило, весь семестр. На жаль, не кожен першокурсник успішно включається до студентського життя. Виникає дезадаптація, тобто стан напруженості і сторожкості новачків, зниження їхньої активності у навчанні, зниження інтересу до громадської роботи, погіршення поведінки, невдачі на першій сесії, а в ряді випадків - втрата віри у свої можливості, розчарування у життєвих планах.

Однак учені розходяться в думці з приводу часу, коли досягається кінцевий результат, тобто коли студент досягає стану загальної адаптованості. М. Вієвська і Л. Красовська вважають, що рівня загальної адаптованості (чи повної компенсації) студент набуває після першої сесії після отримання позитивних результатів. А. Ф. Федоренко, Т. В. Алексєєва та інші вчені стверджують, що повністю адаптованим студента можна вважати в кінці III курсу. За словами А. А. Налчаджяна, загальна адаптованість ніколи не буває повною, і в цьому контексті може вважатись як потенційна здатність адаптуватися в широкому спектрі типових ситуацій, які найчастіше трапляються в даному соціальному оточенні в певний історичний період. Ми погоджуємось із останнім твердженням і вважаємо, що тільки той студент, який досяг гарних результатів у навчанні, набув стійкого соціального статусу серед однолітків, здобув певний авторитет у викладачів, вправно і впевнено діє у типових побутових і соціальних ситуаціях, може вважатись таким, що досяг загальної адаптованості. Але поєднання всіх складових загальної адаптованості трапляється досить рідко[4].

Висновки

Отже, першокурсники мають труднощі в засвоєнні знань не тому, що отримали слабку підготовку в середній школі, а тому, що у них не сформувалися такі риси особистості як: готовність до навчання, здатність навчатися самостійно, контролювати і оцінювати себе, володіти своїми індивідуальними особливостями пізнавальної діяльності, вміння правильно розподілити свій робочий час для самостійної підготовки. Викладач вищого навчального закладу повинен допомогти студенту-першокурснику у подоланні цих труднощів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Особливості адаптації молоді у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/19570411/pedagogika/osoblivosti_adaptatsiyi_molodi_vischomu_navchalnomu_zakladi.
2. Іванюк І. Я. Проблеми адаптації студентів [Електронний ресурс] / І. Я. Іванюк – Режим доступу до ресурсу: <http://www.confcontact.com/2007nov/ivanyuk.php>.
3. Адаптація [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>.
4. Адаптація студентів до навчання у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://social-science.com.ua/article/590>.

Козін Дмитро Олегович — студент групи ТТК-17мі, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dimakoua@gmail.com

Kozin Dmytro O. — Faculty for Radio Engineering, Telecommunication and Electronic Instrument Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : dimakoua@gmail.com